

Kültür anarşizminin bir kargaşaya yol açabileceği tehlikesine karşı, Feyerabend, insanın sinir sisteminin buna dayanıklı olduğunu söylüyor. Ona göre öyle bir an gelecektir ki, akıl yine yardıma çağırılacaktır; ama henüz o an gelmemiştir. Şimdi soru: Türk kültürü öyle bir tutumu kaldıracak mıdır?... anarşizm, erk yokluğu, yöneten, iktidar yokluğu demek, Feyerabend'in gözünde: kişinin kendi kendinin efendisi olması kültürün hiçbir diliminin diğerine egemen olmaması demek, böyle bir düzen demek... Ben diyorum ki aklın yardımıyla aklın sınırlarının üstüne üstüne gidelim... Yoksa farklı görüşlere kapallık kültürümüzü kokuşmaya götürür... Neye inanırsak inanalım, inandığımızın dışında olanın farkına varalım."

Feyerabend'in "Yönteme Hayır" adlı eserini dilimize çeviren Ahmet İnam böyle diyor yazdığı önsözde. Anarşizm geçtiğimiz yüzyıl içinde siyaset, bilim, edebiyat ve sanatta önemli etkiler yapmış bir düşünce biçimi. Birinci Dünya kültürünün sahteliğine ve sosyal bozunumuna bir karşı çıkış. Ama "terörist" yerine "anarşist" sözünün kullanılageldiği bizim kültürümüz için çok yeni.

Çevre sorunları, açlık, hastalık, evsizlik, Birinci Dünya insanı bu sözde Üçüncü Dünya sorunlarından artık kaçamıyor. Bütün bunlar, Batı Uygarlığının dindirdiği değil bizzat neden olduğu sorunlar; ve bu uygarlığın lokomotifini bilim... Kültürün standartlaşması sonucu kendi yaşam biçiminin kölesi haline gelen "uygar" insan artık içinde yaşadığı kültürü şiddetle sorguluyor.

Kızılderililer kuzey Amerikanın çöllerinde bolluk içinde yaşadılar. Ancak bugün geç kalmış bir çabayla, yeniden ele alınan gelişmiş bir ilaç ve tıp bilgileri vardı. Aztekler bugün

kullandığımızdan daha hassas bir takvim kullanıyorlardı. Bütün bu kültürler Batı uygarlığı tarafından bir çırpıda yok edildi. Yok edilme aşamasında hiç sorgulanmayan ve incelenmeyen bu kültürlerin yıkımı daha sonra onları büyücülük ve kan dökücülük ile suçlayarak haklı çıkarılmaya çalışıldı. Çin'de önce yok edilmeye çalışılan geleneksel tıp daha sonra Batı bilimini burjuva bilimi diyerek reddeden bir rejimin çabasıyla canlandı. Bugün Çin tıbbı batı dünyasında vazgeçilmez bir yere oturmuştur (Akunpunktur örneği). Feyerabend bütün bu gerekçelerden yola çıkarak şu sonuca varıyor: Birinci dünya

bilimi doğruluğu değil askeri ve ekonomik gücü nedeniyle bu denli egemen bir bilim anlayışı olmuştur. Bu bilimsel gelenek her ne kadar bilimsel araştırmaları belirli bir yöntembilimle karşılaştırarak yargılasa da Batı biliminin tarihine baktığımızda önemli buluşların hiç te böyle bir şablona dayanmadığı görülür. Nesnellik iddiası içindeki bu bilimsel gelenek, sorunları öznel yaklaşımlar ve yöntembilimsel bir cüretkarlıkla ele alan bilim adamlarının buluşlarıyla ayakta durmaktadır. Yeni kurulmakta olan postmodern bilim anlayışı ise modernist bilimin tersine tüm kuramlarını öznelliğe dayandırıyor. Tüm savlar, ancak

HİR KİTAP

Yönteme Hayır
Paul Kari Feyerabend
AraYayınçılık
Çeviren: Ahmet İnam

Özgür Bir Toplumda
Bilim
Paul Kari Feyerabend
AyrıntıYayınları
Çeviren: Ahmet Kardam

Yazarın diğer bazı yapıttan
Explanation, Redvation and
Empirism 1962
Problems of Microphysics
1962
Problems of Empirism
1965-70
Philosophical Papers 1981
Farewell to Reason 1987

Mehmet Gençer